

SR | ORS | ORF

Nye udgaver af alle tre regelsæt

Både SR, ORS og ORF er udkommet i opdaterede versioner

For SR's vedkommende udkom den seneste udgave den 23. maj 2022, og denne opdatering har været længe undervejs, da der i en periode kun er blevet lavet mindre rettelser i reglementet. Der blev dog identificeret et behov for en lidt større gennemgang, som nu er mundet ud i den største opdatering af SR i længere tid. Hvad rettelsen indebærer, kan der læses nærmere om i de røde sider, men de væsentligste ændringer er foretaget i "kørestrømsparagrafferne" samt i de paragraffer, der omhandler arbejdskøretøjer og kørsel med arbejdskøretøjer.

Seneste udgave af ORS er version 22-2, som udkom den 1. juni 2022. Af væsentlige ændringer til denne version kan nævnes, at der er udgået en rolle. Hvilken rolle det drejer sig om, og hvad der ellers er ændret, kan læses i ORS 22-2.

Seneste udgave af ORF er version 22-1, som træder i kraft den 4. juli 2022. Her kan der særligt nævnes, at reglerne er klargjort til at køre til og fra S-banen, også når regelsættet hedder ORS "på den anden side". Derudover kan det nævnes, at reglerne for håndtering af et permanent rangerområde er specificeret, særligt ift. rangerområdelederens ansvar.



Forsigtig rangering påbudt

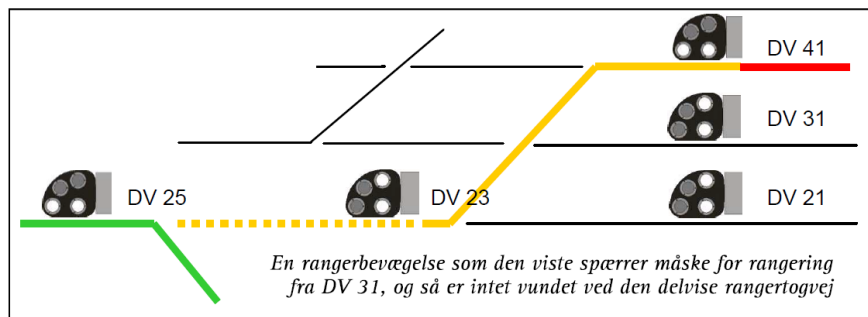
På baggrund af en række hændelser opsummeres her lidt om rangering på rangertogveje

Banedanmarks registrering af sikkerhedsmæssige hændelser viser et relativt stort antal signalforbikørsler under rangering. Faktisk handler omkring en tredjedel af alle signalforbikørsler om forbikørsel under rangering.

Det har vist sig, at mange af disse signalforbikørsler sker "midt" i en rangerbevægelse – altså når rangertogvejen ikke er fastlagt helt fra rangeringens begyndelsespunkt til dens planlagte endepunkt.

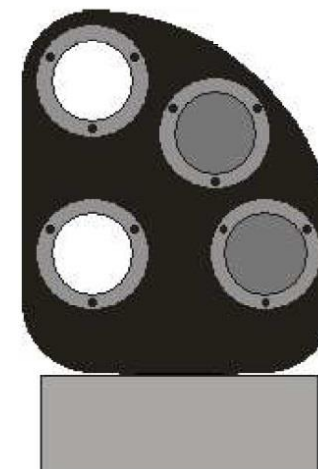
Noget tyder altså på, at rangerlederne ikke altid er tilstrækkelig opmærksomme på, at hele den planlagte rangering ikke nødvendigvis kan udføres på en gang.

Situationen er illustreret herunder: En rangerbevægelse skal fra DV 41 til DV 25 – eksempelvis fra P-rist til perron. Imidlertid spærrer en anden togvej for rangertogvejen mellem DV 23 og DV 25.



En del af vores sikringsanlæg er dog indrettet på den måde, at stationsbestyreren kan bede om at få fastlagt hele rangertogvejen på én gang, hvorefter den først kommer til udførelse, når betingelserne er til stede – eventuelt i "etaper" som vist. Dette er helt i overensstemmelse med reglerne.

Ligesom rangerlederen skal være opmærksom på, at der kan stå et signal på "Forbikørsel forbudt" midt i den planlagte rangertogvej, så er det vigtigt, at stationsbestyrerne også er opmærksomme.



Selvom en rangertogvej "i etaper" i nogle tilfælde fremmer ekspeditionen og derfor er sund fornuft, er der også situationer, hvor det ikke er tilfældet.

Hvis en rangerbevægelse kun kan køre nogle få meter og måske ovenikøbet kommer til at holde i vejen, er der ingen grund til at lave en delvis rangertogvej. I så tilfælde er der langt mere fornuft og sikkerhed i at vente til, at togvejen kan komme til udførelse i sin helhed.

Øget opmærksomhed på den enkelte situation hos både rangerleder og stationsbestyrer kan være med til forebygge nogle signalforbikørsler under rangering.

Ny version af strækningsoversigten (detaljeret)

Strækningsoversigten udgives nu i to forskellige versioner

Strækningsoversigten indeholder flere integrerede lag, som gør det muligt for læseren at til- og fravælge bl.a. visning af sporskiftenumre og hastigheder for det enkelte sporstykke. Lagene kan dog kun aktiveres på en computer og kun med den rette software.

For at imødekomme ønsker om, at disse lag også kan ses i apps samt opnå en nemmere adgang til disse oplysninger fra en computer, udgives der nu to udgaver af strækningsoversigten for ORS: Én udgave er den "rene", som I kender i forvejen, og en anden udgave med alle lagene aktiveret (detaljeret).

Bemærk, at farvemarkeringerne der viser RFID-mærkernes placering (se herunder), nu kun er synlige i den detaljerede strækningsoversigt, som har alle lagene synlige, eller hvis man aktiverer lagene på computer:

Som udgangspunkt har alle sporstoppere og afsnitsmærker tilknyttet et RFID-mærke. Nedenstående farvemarkeringer indikerer, at placeringen af et givent RFID-mærke afviger fra standarden.

- RFID-mærket er placeret på en RFID-pæl på perron
- RFID-mærket er placeret på afsnitsmærket, men adgang og skanning kræver et trafiklederbeskyttet område
- Intet RFID-mærke

Husk, at farvemarkeringerne kun er vejledende, og sporspærringslederen altid skal foretage en konkret vurdering på arbejdsstedet, da forholdene kan have ændret sig.

Hvis I oplever noget i strækningsoversigten, som ikke stemmer overens med virkeligheden, bedes I skrive til trafikaleregler@bane.dk med oplysningerne.

Spørgsmål og svar til de trafikale regelsæt

I Trafikal Sikkerhed modtager vi gerne spørgsmål til forståelsen eller tolkningen af vores trafikale regelsæt og supplerende bestemmelser.

Spørgsmål kan sendes til e-mailadressen: trafikaleregler@bane.dk.

SR-Information bliver til Regelinformation

Samtidig får informationsbrevet nyt design og bredere indhold

I forbindelse med at der nu findes tre regelsæt (SR, ORS og ORF) i drift på Banedanmarks infrastruktur, har SR-information brug for en fornyelse.

Baggrunden er, at da signalprogrammet nu er udrullet på flere strækninger på både fjern- og S-banen, er der behov for også at kommunikere information om disse strækninger, ligesom det har gjort sig gældende for SR tidligere.

Derfor får SR-Information nyt navn, design og bredere indhold, og hedder for fremtiden Regelinformation.

Indholdet i Regelinformation vil være det samme som tidligere med baggrundsinformation om regler og præcisering af regler. Regelinformation vil, på samme måde som SR-information, ikke indeholde nye regler eller tolkninger. Indholdet i Regelinformation bliver udvalgt på baggrund af, hvad Trafikal Sikkerhed i Banedanmark vurderer relevant og aktuelt, eller som reaktion på sikkerhedsmæssige hændelser. Det kan også være temaer på baggrund af henvendelser, hvor svar kan have interesse for alle brugere af de trafikale regelsæt.

Regelinformation bliver løbende udgivet på Banedanmarks [hjemmeside](#), når der er nyt fra Trafikal Sikkerhed. Det er også muligt at [abonnere](#) på Regelinformation på hjemmesiden.

Tag godt imod det første nummer af Regelinformation.



SR, ORS eller ORF?

Regelinformation omfatter alle tre regelsæt. Det er derfor vigtigt, at vores læsere kan skelne om en specifik artikel har relevans, og endnu vigtigere, hvilket regelsæt den enkelte artikel henvender sig til. Derfor kategoriseres de enkelte artikler ud fra, hvilket regelsæt de gælder for. Opdelingen af artiklerne vil fremadrettet tydeliggøres med en henvisning før selve artiklen. Der vil ikke nødvendigvis være noget om alle tre regelsæt i hver udgave af Regelinformation.

SSB og TC endnu engang - i nye klæder

Nyt og mere enkelt design til Supplerende Sikkerhedsbestemmelser og Trafikcirkulærer

Der sker forskellige mindre og større ændringer med Supplerende Sikkerhedsbestemmelser og Trafikcirkulærer omkring årsskiftet 2021/2022 og i forbindelse med at sektionen Trafikale Regler i Kvalitet & Sikkerhed har skiftet navn til Trafikal Sikkerhed.

Ændringerne er desuden sammenfaldende med, at Banedanmark skifter design og logo på en række udgivelser for at imødekomme de krav, digitale medier stiller til visuel kommunikation.

Supplerende Sikkerhedsbestemmelser (SSB)

Der udgives efterhånden fem typer SSB - SR, ORS og ORF og tillige med, hvor SR/ORF eller ORS/ORF anvendes i kombination. For tydelighedens skyld får hver type også sin egen nummerserie. SR SSB i nummerserien 100-299, ORS SSB i nummerserien 300-499 og ORF SSB i nummerserien 500-799. SR-ORF SSB har nummerserien 800-899 og ORS-ORF SSB nummerserien 900-999.

Foruden selve nummerserien fremgår det som overskrift, hvilket regelsæt en SSB er gyldig for.

Trafikcirkulærer (TC)

Trafikcirkulærer udgives som hidtil, gældende for ét, to eller alle tre regelsæt afhængig af indholdet. Gyldighedsområdet vil være at finde, på samme måde som for SSB, øverst på hver enkelt TC, der bliver nyudgivet eller forlænget fremover. Ældre og stadig gyldige TC'er ændres først ved en eventuel gyldighedsforlængelse. TC'er udgives i én fortløbende nummerserie uanset tilhørende regelsæt.

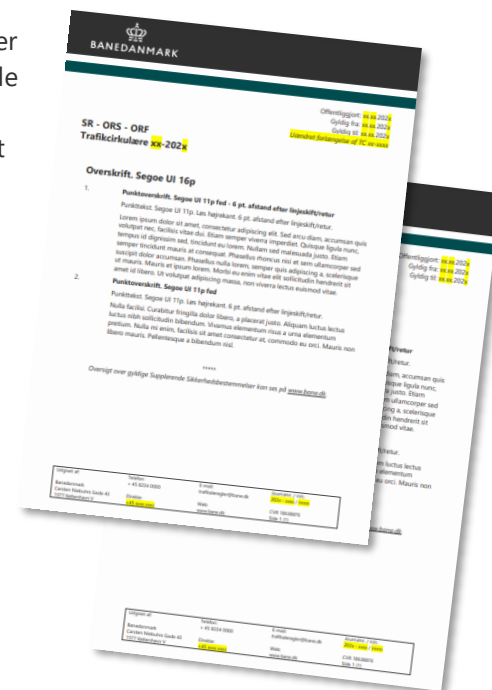
Flere læsere har ønsket, at det angives, hvorvidt der er tale om et nyt Trafikcirkulære med nye informationer eller om der blot er tale om en uændret forlængelse. Med det nye design vil det fremover fremgå, om der er tale om en uændret forlængelse af en tidligere version.

Hvad er gyldigt?

Både SSB og TC'er udgives med datoer for "gyldig fra" og "gyldig til". I tilfælde hvor det bliver nødvendigt at afkorte gyldigheden, vil dokumentet dog blot blive fjernet fra inter- og intranet.

Det er derfor uhyre vigtigt, at du holder dig ajour med de gyldige udgivelser på de enkelte regelsæts sider på internettet.

Husk at du kan abonnere på information om udgivelser, rettelser med videre vedrørende de trafikale regelsæt. Du kan oprette et abonnement på Banedanmarks hjemmeside ved at klikke [her](#).



SH-mode afvist

En enkel og naiv, men betydningsfuld handling, som kræver fokus og god kommunikation

Alle, der er uddannet trafikleder eller lokomotivfører i ORF, har efterhånden prøvet på et eller andet tidspunkt at stå i en situation, hvor togets mobile togkontrolanlæg får "SH-mode afvist".

Når lokomotivføreren i et tog, der befinder sig i et rangerområde eller en sporspærring, trykker "rangering" på DMI'et, skifter det mobile togkontrolanlæg til SH-mode, hvis toget befinder sig i et rangerområde eller sporspærring og togets position kan valideres af signalsystemet.

Hvis toget befinder sig udenfor et rangerområde eller en sporspærring, eller hvis togets position ikke valideres af signalsystemet, afvises anmodningen og tekstbeskeden "SH afvist" vises i DMI'et.

Hvordan er det nu lige man gør

Når en trafikleder underrettes af en rangerleder om, at togets anmodning om SH-mode blev afvist, skal trafiklederen afgøre, om afvisningen skyldes, at togets position ikke kan valideres.

Hvis de sammen fastslår, at toget befinder sig inden for et rangerområde eller en sporspærring, kan trafiklederen aktivere en særlig funktion i signalsystemet, der tillader det mobile togkontrolanlæg at skifte til SH-mode.



... Skal meldingen omkring togets position ske som en sikkerhedsmelding?

Svar: Ja, alle meldinger med betydning for jernbanesikkerheden skal udveksles som sikkerhedsmeldinger.

Lokomotivføreren skal anmode om SH-mode med et fornyet tryk på "rangering".

Fokus og god kommunikation

Inden trafiklederen aktiverer signalsystemets særlige funktion, som tillader tog med ugyldig eller ukendt position at skifte til SH-mode, er det uhyre vigtigt, at togets fysiske position er kendt. Den funktion som trafiklederen aktiverer, tillader nemlig ubetinget toget at skifte til SH-mode. Det sker altså uanset, om toget rent faktisk befinder sig i rangerområde eller ej.

Fejl i forbindelse med SH-mode afvist

Trafikal Sikkerhed i Banedanmark er blevet præsenteret for en fejl i nyere ETCS software og i signalsystemet, primært i signalsystemet i vest. Det medfører, at der opstår situationer hvor et tog, uanset hvad, ikke tilbydes SH-mode af signalsystemet også selvom trafiklederen aktiverer funktionen, som tillader toget at skifte til SH-mode.

Situationen er ikke direkte beskrevet som en procedure i ORF, men alligevel mener vi godt toget kan flyttes, nemlig i SR-mode. Alle relevante roller i ORF instrueres meget tydeligt i, *at tilladelse til at vælge eller kvittere SR-mode kun kan gives af trafiklederen ved hjælp af en driftsinstruks*. Det er selvfølgelig også reglen her.

Når trafiklederen og lokomotivføreren i samarbejde har forsøgt alle forhåndenværende midler for skift til SH-mode, må toget i stedet flyttes ved udveksling af en driftsinstruks 7 - Tilladelse til at starte i SR-mode efter opstart.

SH-mode

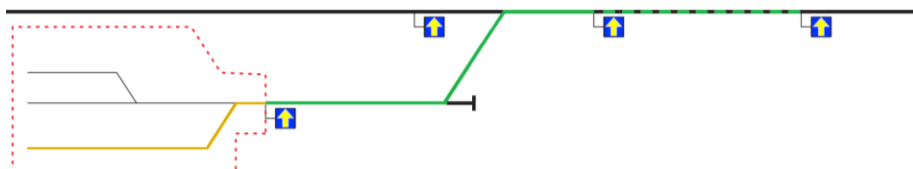
I SH-mode (*Shunting mode*) overvåger det mobile togkontrolanlæg, at toget ikke overskrider den højst tilladte hastighed på 25 km/t.

Skift til SH-mode kan ske efter anmodning fra lokomotivføreren eller efter tilbud af signalsystemet, som en del af en kørtilladelse ind i en sporspærring eller et rangerområde. Overskridelse af den højst tilladte hastighed for SH-mode vil medføre en automatisk bremseintervention.

Togdata indtastet af lokomotivføreren er ikke påkrævet i SH-mode.

Lokomotivføreren angiver togets endepunkt som værende det ETCS stopmærke, hvorfra togekørsel indledes. Dette uanset om toget befinder sig i et permanent rangerområde.

Når tilladelsesnummeret for driftsinstruks 7 er modtaget, kvitterer lokomotivføreren for SR-mode. Kørslen frem til det angivne endepunkt sker efter reglerne for rangering. Det vil sige, at rangerlederen fortsat har ansvaret for at sikre rangerbevægelsen indtil endepunktet er nået. Kørslen fortsætter hér efter reglerne for kørsel i SR-mode.



Orange: angiver rangervejen hvor rangerlederen fortsat er ansvarlig for at sikre rangerbevægelsen.
Grøn: angiver hvor kørslen sker jf. reglerne for SR-mode.

Hvorfor en driftsinstruks?

Mange vil spørge, hvorfor det egentligt er nødvendigt med en driftsintruks, når toget nu befinder sig i for eksempel et rangerområde? Det findes der flere gode svar på. ORF skal være *compliance* med blandt andet de europæiske regulativer herunder TSI OPE, som beskriver de overordnede principper og rammer for kørsel på ERTMS-strækninger. Det er altså et krav i TSI OPE. Et mere praktisk eksempel, som optræder flere og flere steder, er anvendelsen af mærket "Stop for farepunkt". Under definitionen af mærket "Stop for farepunkt" står der blandt andet "Når toget ikke har tilladelse til at køre ud af området, skal du sørge for, at toget standses foran mærket".

Driftsinstruksen tilvejebringer altså den nødvendige tilladelse for, at rangerlederen må tillade toget at passere mærket "Stop for farepunkt".

SR ORS ORF

Håndtering af ikke-centralsikrede/ikke-teknisk sikrede sporskifter



Baggrund

Hvor der i denne artikel nævnes ikke-centralsikrede sporskifter, menes der også ikke-teknisk sikrede sporskifter i et teknisk sikret område jf. ORS og ORF.

Banedanmark udøver håndfast styring af omstilling af ikke-centralsikrede sporskifter, som indgår i togveje, giver dækning til togveje, eller som er beliggende på den fri bane eller i teknisk sikrede områder (ORS og ORF) på Banedanmarks infrastruktur. Dette foregår med henblik på jernbansikkerheden, så den ikke kompromitteres ved forkert aflåsning af disse sporskifter, hvilket kunne medføre alvorlige hændelser.

Banedanmark har en tostrengt taktik på området: dels en handlingsplan til nedbringelse af antallet af ikke-centralsikrede sporskifter, samt konkrete tiltag til at reducere risici for de eksisterende i vores infrastruktur; dels en proces for håndtering af de mange anlægs- og fornyelsesprojekter og planlagt vedligehold, således at der ikke lægges unødige hindringer for udførelse af de planlagte arbejder. Dermed menes, at der tages højde for specificerede risici og konkret sikkerhedsniveau, når der gives tilladelse til henholdsvis afvisning af ansøgning om oplåsning/aflåsning af ikke-centralsikrede sporskifter.

Det er Kvalitet & Sikkerhed, sektionen Trafikal Sikkerhed, der varetager processen om tilladelse til henholdsvis oplåsning og aflåsning. Det baseres på veldefinerede anerkendelsesværdige formål, som Banedanmark er enedes med Trafikstyrelsen om, med jernbanesikkerheden for øje, at tillade oplåsning/aflåsning under kontrollerede forhold, hvilket afgøres efter vurdering af konkrete ansøgninger. Faste kriterier ligger til grund for sagsbehandlere i Trafikal Sikkerheds vurdering af projekternes ansøgninger, hvori behov og sikkerhedsforanstaltninger er beskrevet.

Såfremt sikkerhedsniveauet er acceptabelt, udstedes tilladelsesnummer for specifikt beskrevne steder og sporskifter i en fastsat periode. En integreret del af en sådan tilladelse er en procedure for aflåsning til sikker håndtering af oplåsninger/aflåsninger.

Så hvordan kan et projekt få tilladelse til omstilling af ikke-centralsikrede sporskifter?

Det er som udgangspunkt ikke tilladt at omstille ikke-centralsikrede sporskifter – endsige ilægge nye. I øjeblikket håndteres behov for oplåsning/aflåsning som beskrevet ovenfor. Der er udarbejdet en SR SSB samt en ORS-ORF SSB inkl. bilag, som beskriver retningslinjer for udlevering/afhentning af nøglerne hos stationsbestyreren/trafiklederen, samt vilkår for ansøgning. Den nye proces vil fremover, understøttet af et Trafikcirkulære, træde i stedet for disse.

Antallet af op- og aflåsninger af ikke-centralsikrede sporskifter skal minimeres for at mindske risikoen for et forkert aflåst sporskifte, ift. hvis det bliver oplåst/aflåst flere gange. For at nedbringe antallet af gange et ikke-centralsikret sporskifte bliver låst op til et absolut minimum, indskræmpes det, at

projekterne i videst muligt omfang koordinerer behovet for oplåsninger på tværs af fag/projekter.

Det indskræmpes samtidig, at infrastrukturarbejdet planlægges således, at det samme ikke-centralsikrede sporskifte ikke skal oplåses og aflåses flere dage i træk i forbindelse med det samme arbejde.

Derfor er det nødvendigt at planlægge infrastrukturarbejdet i god tid samt sikre tilpas lange sporspæringer, så der er tid til at hente/bringe nøgler og udføre selve arbejdet. Der kan med fordel, såfremt det er muligt, planlægges flere arbejder i samme sporspærring, så man dermed minimerer antallet af oplåsninger/aflåsninger af samme sporskifte.

En væsentlig del af den taktik, der omfatter nedbringelse af antallet af ikke-centralsikrede sporskifter, handler om ikke at ilægge nye. Imidlertid kan der opstå situationer, for eksempel ved ændret rækkefølge af projekter, hvor det er yderst vanskeligt at undgå. Dette imødeses gennem endnu en proces for særlige tilladelser, hvor projekter kan ansøge om dette, når det er afvejet mod andre muligheder. Sektionschefen for Trafikal Sikkerhed kan efter vurdering give tilladelser til maksimalt tre måneders liggetid, mens Styregruppen for håndtering af ikke-centralsikrede sporskifter skal involveres i tilfælde derudover, og det er en fast Styregruppebeslutning ikke at tillade liggetid på mere end seks måneder. Ansøgninger derover vil få afslag uanset behov og begrundelse.



Men hvorfor er det farligt at låse ikke-centralsikrede sporskifter op?

Kravet for sikker kørsel i sporskifter omfatter både en teknisk garanti for sporskiftets stilling og en overvågning af den korrekte stilling.

Hvis man af forskellige årsager skaber kunstigt kontrol i eksisterende sporskifter, eller ilægger sporskifter, som først senere ibrugtages i sikringsanlægget, så tilsidesætter man den tekniske garanti for sporskiftets stilling og overvågning, da en lang række udefrakommende faktorer kan være medvirkende til at sporskiftets faktiske stilling i "marken" ikke er i overensstemmelse med den kunstigt bibragte stilling i sikringsanlægget. Dermed kan et tog risikere at køre med højst tilladte hastighed uden sikkerhed for sporskifternes stilling.

Hvad så med sporskifter med låsegruppe eller arreteret relæ?

Der har desuden været en misforståelse omkring sporskifter, som er aflåst og monteret med en låsegruppe/arratering, eller på anden vis bragt i kunstig kontrol, ikke hører under kategorien "ikke-centralsikrede sporskifte". Dette passer ikke, da den elektriske forbindelse til sikringsanlægget er blevet fjernet, så sporskiftet vil vise kontrol i den stilling, man har "fortalt" sikringsanlægget det står i.

Rent faktisk vil man kunne omstille et sporskifte med håndsving uden at stationsbestyreren vil få nogen visning på det – og dermed vil man kunne give tog kørtilladelse med højst tilladte hastighed uden sikkerhed for sporskifternes stilling.

Derfor er det meget vigtigt, at et ikke-centralsikret sporskifte aflåses i den korrekte stilling (kørsel ad højre eller venstre gren), samt at dette kun foretages af personer med de rette kompetencer i det specifikke sporskiftedrev. Der må ikke være tvivl om ikke-centralsikrede sporskifters stilling, eller om de er aflåst korrekt.